

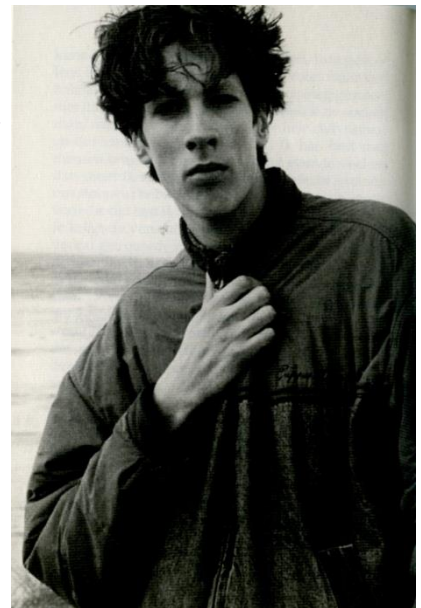
Maurice Baas: Als ik nu al die shit om me heen zie, wil ik geen baan met sociale problemen (1991)

Sieth Delhaas

De Bazuin, 1 november 1991

Maurice Baas, 17 jaar, 4^e klas MAVO, speelt drums, houdt van Funkmuziek, blues en housemuziek en kijkt graag televisie.

“Misschien is het door de verhuizing naar een andere plaats gekomen dat ik anders tegen de dingen ben gaan aankijken. Ik had in Breda vrienden met wie ik over dingen praatte die belangrijk zijn. Hier is het toch anders. Misschien omdat ze hier minder kritisch lezen of televisiekijken. Als je hier vraagt: ‘Heb je gekeken naar de VPRO?’, dan zeggen ze: ‘Welnee joh!’ Ze zijn meer RTL-4 gericht. In Breda was het toch meer: ‘Dat was lachen hè, gisteravond bij de VPRO’, en dat soort dingen. In Jiskefet en bij Van Kooten en De Bie bijvoorbeeld steken ze de draak met soms schokkende onderwerpen waaraan andere omroepen niet durven te beginnen omdat ze bang zijn dat de kijkcijfers teruglopen.

De grote omroepen zijn meer op de massa gericht met spelletjes en series. Niet dat ik daar iets op tegen heb, ik kijk ook graag naar dit soort dingen, maar de VPRO is toch wat meer, hoe moet je dat noemen, socialer. Het lijkt wel of die lui hier op school zulke programma’s niet snappen. Misschien is het een andere opvoeding, andere normen. Als je niet naar hun programma’s hebt gekeken, dan tel je niet mee. Niet dat ik het gevoel heb dat ik niet meetel. Daarmee hoeven ze bij mij niet aan te komen. Ik draag ook al geen merkklaren en geen dure Nikes. Ook al zou je ze hebben, het is toch maar een modeverschijnsel en over een jaar zijn er weer andere schoenen.

Misschien is het omdat je je bewust wordt van andere dingen: politiek en omgaan met andere mensen. Hun tv-programma’s geven de sfeer van de maatschappij niet weer. Als het voor jou alleen maar consumeren is en als het journaal komt dat gauw afzetten of als er een nieuwsachtergrondprogramma komt meteen naar een ander net overschakelen omdat je het niet interesseert wat er in de wereld gebeurt, ja, dan moet je het zelf maar weten, maar je zit later met de gebakken peren.

We hebben het er laatst bij maatschappijleer over gehad wie er vaak kranten leest en dan zie je dat er wel gelezen wordt, maar het zijn meestal de actiescènes, de rouwadvertenties, de sportpagina’s en de strips. En als je ziet dat er in het dorp waar ik nu woon tachtig procent van de inwoners de *Telegraaf* leest, dan denk ik toch wel: Jeetje, wat bezielt die mensen? Ik zeg niet dat die krant slecht is, maar er staan alleen maar grote gebeurtenissen in; eigenlijk kleine gebeurtenissen waarvan ze grote gebeurtenissen maken. Ik lees best veel kranten en

daarmee leg je een basis voor een gesprek. Ik vind het belangrijk om mee te praten over dingen die gebeuren. Het hoeven niet eens dingen uit deze tijd te zijn.

Ik heb gekeken naar het VPRO-programma *Eldorado* over de jaren zestig waarvan je ziet hoe de mensen veranderen. Dat is een progressieve tijd geweest, lijkt me. Als je zulke dingen weet - het klinkt misschien een beetje conservatief -, dan kun je leren van de gebeurtenissen uit de geschiedenis. Ik ben in voor hervormingen, maar je moet naar het verleden kijken. 'De geschiedenis is de toekomst', heb ik weleens iemand horen zeggen. Dat vind ik een heel goede opmerking. Het begrip *Jaren Zestig* kent iedereen die een beetje de kranten leest. Het radicale van die jaren was dat het oubollige werd afgebroken. Vóór die tijd kon echt niet alles.

Veel is daarna wel veranderd, maar nog niet voldoende. Als jij een punk over straat ziet lopen, dan denk je nog steeds: jeetje, wat ziet die eruit. Of als twee vrouwen hand in hand lopen, zeggen de mensen dat ze er niets op tegen hebben en vinden ze het apart, maar het moet niet in hun eigen omgeving gebeuren want dan is het: oh god, niet mijn kind. Voor die tijd was het helemaal taboe, maar toch zijn dat soort dingen niet echt veranderd. Discriminatie is wel minder geworden, maar toch hoor je dat er bij banen nog steeds gediscrimineerd wordt. Vrijheid van abortus is hier ook beter geworden en dan is natuurlijk de discussie over incest heel sterk naar voren gekomen. Dat kon dertig jaar geleden helemaal niet.

Mijn moeder is als kind jarenlang door haar zwager misbruikt en dat heeft mijn leven heel sterk beïnvloed. Mijn moeder is twee keer getrouwd geweest. Uit het eerste huwelijk is mijn halfbroer geboren. Dat huwelijk is naar de knoppen gegaan en misschien is dat wel door die incest gekomen. Ik zeg niet dat het zo is, maar het kan. Als die incest dus nooit had plaatsgevonden, was ik misschien nooit geboren. Ja, dat zou toch kunnen! Mijn moeder is hertrouwd en daaruit ben ik geboren. Dat huwelijk is ook kapotgegaan. Ik weet niet aan wie het lag, maar misschien kwam het toch door die incest. Dan had ik nu misschien een vader gehad en misschien een heel ander leven.

Ik kom nog dagelijks met mijn moeders incestverleden in aanraking. Zij vecht hard voor de erkenning dat zij is misbruikt. Ze komt voor de televisie en de radio, ze kijkt naar programma's daarover, krijgt bladen toegestuurd, knipt artikelen uit en ik neem telefoontjes aan die daarmee te maken hebben. Je wordt daardoor toch, ik wil niet zeggen in een hoek gedrukt, maar je komt er zonder dat je het wilt mee in contact, je wordt gedwongen erover na te denken.

Incest is heel verschrikkelijk. Een ander zou misschien denken: ik wil er niks mee te maken hebben, laat maar zitten want het is jaren geleden gebeurd, maar als je ermee te maken krijgt, zoals ik, dan wordt er toch eigenlijk een situatie gevormd buiten jou om waar je niet onderuit kunt. Ik heb er begrip voor en het is heel rot wat er gebeurd is en ik praat het absoluut niet goed, maar het heeft mijn leven wel zo beïnvloed dat ik er zelf niets tegen in kon brengen. Misschien is het juist ook wel goed dat het mijn leven beïnvloedt; ik weet het niet. Ik ervaar het positief en negatief. Misschien had ik anders een vader gehad, maar nu kan ik erover vertellen in klassengesprekken en dan wordt er nog meer bekendheid aan gegeven. Praten over incest is al bijna geen taboe meer, tenminste niet in moderne gezinnen. Wel in de dorpen of in gezinnen waar ze zich afzetten tegen de buitenwereld in achterafprovincies zoals Drenthe en Limburg en in streng katholieke of protestantse gezinnen, terwijl incest juist gebeurt in die strenge gezinnen waarvan niemand het denkt.

Het is gewoon bewezen dat de meeste massamoordenaars keurige huisvaders zijn. Laatst is er in een hotel waar ik werk een jas gejat. Je kunt er maar via één deur die in de gaten wordt gehouden naar binnen, er komen alleen maar keurige mensen eten en toch heeft iemand die jas gejat. Ik sprak iemand die ook in een restaurant werkt en die vertelde van een keurig echtpaar van een jaar of zeventig: niets op aan te merken, keurig betaald, bedankt en toen ze vertrokken waren bleek dat er asbakken en tafelzilver was verdwenen. Dat zijn dan zogenaamd géén asociale mensen. Wat er bij mijn moeder is gebeurd deed een – wat men dacht – keurige man, een perfecte echtgenoot, een perfecte vader met een goeie baan, een mooie auto, kon vier keer per jaar met vakantie: en toch doet hij dat. Dat bedoel ik met keurige gezinnen. Maar in die tijd was iedereen katholiek of protestant, ja toch! Als ik er nu over praat doorbreek ik een taboe, nu nog, en dat vind ik ‘positief’ aan mijn ervaring. Dus negatief dat ik dan misschien een ander leven had gehad.

Ik voel me anders dan andere jongens omdat ik misschien ontwikkelder ben in de dingen waarover in het algemeen niet gesproken wordt. Ik denk dat ik er al vanaf mijn twaalfde jaar met mijn moeder over praat. Misschien beheerste het toen minder opvallend mijn leven, maar ik ben me er wel steeds meer van bewust geworden hoe belangrijk die gebeurtenis met mijn moeder in mijn leven is geworden. Ik ben waarschijnlijk anders opgevoed omdat er een bepaalde wending in mijn leven is gekomen. Als ik naar films keek waarin liefdesscènes voorkwamen, films gericht op wat jonger publiek, zeg maar seks, dan ging mijn moeder gewoon even de kamer uit omdat ze er niet naar kon kijken. Voor de jeugd is dat anders. Seks is toch een onderdeel van je opvoeding waarmee je dagelijks te maken hebt, waar je over praat, niet per se over gemeenschap of zo, gewoon allerlei uitroepen. Hoe vaak hoor je het woordje kut niet. Elke dag op school! Als mijn moeder dat hoort zegt ze: moet dat nou! Niet alleen mijn moeder, maar ook andere volwassenen. Ik heb er niet zo’n last van omdat ik het dagelijks hoor. Dat woord betekent voor mij net zoveel als ‘jeetje’. Voor mij is het geen scheldwoord. Dat zijn toch wel dingen die invloed hebben op mijn dagelijks leven

Mijn ene leven is de school en het andere de rest van de maatschappij. Ik ga echt geen gesprekken voeren met mijn klasgenoten als ze niet weten waarover ik het heb. Als een leraar een klassengesprek begint over politiek dan wordt het gewoon niet serieus genomen en wordt er alleen maar gegiecheld. Mijn maatschappijleraar is nu overspannen en dat is misschien wel heel typerend.

Ik zit in de derde klas en ben vorig jaar blijven zitten, dus de anderen komen net uit de tweede en die hebben niet in de gaten hoe belangrijk de derde is. Als je in de vierde komt moet je veel leren voor het examen en dan heb je geen tijd meer om die basis aan je leven te geven door over maatschappelijke dingen te praten in de les. Dat heb ik vorig jaar ook niet in de gaten gehad. Ik had in Breda een heel goeie leraar die ook VPRO-fan was en in de les liet hij allerlei cynische teksten horen en videofilms zien over maatschappelijke onderwerpen. Dat is gewoon leuk omdat hij niet zo afstandelijk was.

De leraren hier geven gewoon les en dat is het dan. Er wordt niet ingegaan op alledaagse dingen. Over de Golfoorlog is bijvoorbeeld bijna niet gepraat. Dat vind ik heel slecht. Je hoeft niet alles uit boekjes te halen en je kunt ook best je eigen interpretatie geven over wat er nu gebeurt. Dat vind ik belangrijk, maar het moet wel objectief gebeuren. Ik heb een economieleraar die er gewoon voor uitkomt dat hij voor de VVD is. Dat vind ik slecht. Als economieleraar heb je met geld te maken en met sociale omstandigheden. Als hij zegt: verhoging van de uitkeringen vind ik onzin want ze krijgen al genoeg en dan lachen, dan hoort

dat niet. En als je daarop in wilt gaan dan snijdt hij een ander onderwerp aan. Nee, op school vertellen we niet aan elkaar wie er thuis van een uitkering leven; dat begrijp ik best want ik vertel het ook niet, maar het raakt me wel. Het is gewoon oneerlijk voor die mensen die van een uitkering moeten leven.

Ik wil mijn toekomst niet laten bepalen door de gebeurtenissen met mijn moeder. Ik wil geen sociaal werker worden. Ik wil de top bereiken. Hierna ga ik naar de MEAO en daarna iets doen in reclame of muziek. Als maatschappelijk werker bereik je de top niet. Het is echt heel belangrijk dat ze er zijn, maar ik hoef het niet te worden. Vroeger wel, toen wilde ik verpleegkundige worden of iets met sociale contacten. Ik hoef niet per se miljonair te worden maar ik wil genoeg geld verdienen om er goed van te kunnen leven. Als ik nu al die shit om me heen zie dan wil ik geen baan met sociale problemen. Die heb ik genoeg gehad. Daar kom ik gewoon voor uit!”